

זה השער לה' צדיקים יבואו בו

בשם י"י אל עולם

ספר זכרון

נר יאיר

**כולל גנוזות מחכמי תימן מכת"י
חידושים תורה והלכה מחכמי דורינו**

**לע"ג הרב דוד ב"ר יוסף לוי ז"ל
ובנו הרב יAIR ז"ל**

נערך ע"י

הצבי שלמה מידני יצעז'

פעה"ק בני ברק ה'תשנ"ז

הרהור"ג יצחק רצאבי שליט"א
נאמר בימי השבעה של יאיר ז"ל

הגמר באסכת (מועד קטן כ"ח): אומرت, שאין המנהמים רשאים לפתח את פיהם קודם האבל. שנאמר (איוב ג, א) אחרי כן פתח איוב את פיו. זאת ההלכה פסוקה ומוסכמת בראשונים ובאחרונים שבדרך כלל לא מקיים אותה חוץ מממדקרים יחידי סגוללה. אני זכר כבוד אבא מורי הריני כפרת משכבו שלא היה מדבר עד שהאבלים היו מדברים. אך בדרך כלל מדברים לפניהם, השאלה מדוע. בלבוש מבואר הטעם של ההלכה הזאת למה אסור לדבר לפני שיפתח האבל את פיו. כי רעי איוב (איוב ב, יג) כי ראו כי גדל הכאב מודר. וכשה אדם רואה שלא זאת הסיבה שהאבלים לא מדברים לפניו אלא מפני ידאת כבודו, מפני שהוא תלמיד חכם או הם שותקים זה דבר אחר. ויש אומרים שאיזוב היה רק ביום הראשון אבל ביתר הימים זה שונה. אמונם בין הפסוקים זה לא נראה כך אין חילוק בין היום הראשון והראשון ליתר הימים. אבל הטעם הראשון הוא המתובל על הדעת.

במקרה שלנו. באבדה הגדולה הזאת. בעור הגדול הזה של האבלים המתאבלים באבל הזה. כמו שאני מכיר את ידידנו ר' יאיר זלה"ה. שהיה מהתמיימים ומהישרים בלביהם. יראת שמיים אמיתי טבואה בו. יראת תלמידי חכמים. אהבת תורה. דבקות בזאת בתורה וגם סבל את היסורים. מדוכאabisorin ושמර את פיו לא לדבר על איש. את ערו רעה בעצמו לפתור אבל לא פגע בכבוד אחרים. מידות טובות ונעלות לאלה... ולמשפחה הקלה הזאת שם בפרט מרגישים את העדר שלו. قوله. אבל הם בפרט מה אנו יכולים לנחים. מה נדבר ומה נאמר.

החד"א בספר שם הגדולים מביא מעשה מהרי' יהודה אריה די מודינה מחבר פירוט הבונה בעין יעקב. והוא כותב שכחידותיו ומחשבותיו הגיעו להכרה באמונות גלגול נשמות. מעשה שהיה שנוכח במו עיניו. היה לו שכן תינוק בן חצי שנה שהיה סובל יסורים. האמא באה ואמרה לו. הרבה, בא ותראה. אני רואה שהתינוק במצב אנוש. פתאום הוא רואה שהתינוק שוכב במיטה ואומר "שמע ישראל ה' אלהינו"... ונפח את נשמותו. הוא תמה, ילך שאינו יודע עדין לדבר אומר עתה "שמע ישראל". והוא אומר, עתה הבנתי יש מה נשמה שירדה לעולם לתקן את התקון שלה. התקון גמר לתקן את התקון שלו. לכל אדם יש תפקיד בעולם ושנים שנקבעו לו, יש אדם שיש לו חצי שנה יש מאות שנה או שלושים שנה.

מדרש תנומה (פרשת כי תשא) כך פתח רבי תנומה בר אבא מtopicה שנת העובד אם מעט ואמ'r הרבה יאכל, והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון. (קהלת ה, י"א) אמרו לו לשלהי אילו אחר היה אומר הפסוק זהה הינו שוחקים עליו, אתה שכותב כך (מלכים ה, י"א) ויחכם מכל האלים. תאמר מtopicה שנת העובד אם מעט ואמ'r הרבה יאכל, אין הדבר כך. שכט מי שהוא רעב אוכל קמעא שנתו נורדת, אכל הרבה שנתו מtopicה. אמר להם אני מדבר אלא בצדיקים ועמלי תורה. כיצד, ארם שכט שנוטיו שלושים שנה ועמל בתורה עשרים שנה, ואחר שהיה שמשונים שנה ומעשר שנים ואילך עמל בתורה ובמצאות עד שמית, את אומר הויל ולא יגע בראשון אלא עשרים שנה בתורה וזה שיגע שביעים שנה שהקב"ה מרבה לו זה שכט יותר ממי שעסק בתורה עשרים שנה, לפיכך אני אומר אם מעט ואמ'r הרבה יאכל. שיכול בן עשרים שנה לומר לפני הקב"ה אילולי שסילקתי מן העולם בחזי ימי הייתה מרבה בתורה ובמצאות לפיכך אני אומר אם מעט ואמ'r הרבה יאכל שמתנו שכטו של זה כמתן שכטו של זה.

ומביא המדרש ראייה, שהרי מצינו שמואל שקלו הכתוב ממשה ואהרן, שנא' (תהלים צ"ט, ו) משה ואהרן בכחינו ושמואל בקוראי שמו. משה רבינו חי מאה ועשרים שנה והנהיג את ישראל במצרים ובמדבר ארבעים שנה. אהרן חי מאה ועשרים ושלוש שנה. שמואל חי חמישים ושנים שנה. נשקלו שנייהם עבדו את ה' ורעו את ישראל. חשבו השנים אינם קבוע.

אמר רבי לוי משל למה הדבר דומה. למלך שהביא פועלים ואמר להם שיחרשו ושיעבדו. לאחר שתי שעות בא המלך וקורא לאחד הפועלים ואמר לו אני עיריך חברותא לטיל נלכה בכרמים. בסוף היום בא המלך ונונצ משכורת לפועלים וגם לפועל שטייל עימיו שילם. אמרו לו הפועלים מדוע הוא מקבל ממונו הרי הוא עבר פחות. אמר המלך אני קראתי לך. הוא עשה רצוני ועבד שתי שעות. התשלום שלו כמוכם. המלך זה הקב"ה, והפועלים אלו עמלי תורה מי שיגע בתורה חמישים שנה ומני שיגע עשרים שנה שכון שוה, שיכול לומר זה שיגע עשרים שנה אילולי שסילקתי הייתה עוסק בתורה.

"והשבע לעשיר אינו מניח לו לישון". איך השבע לא מניח לו לישון. אמר להם שלמה המלך, אני לא מדבר על עשיר בכסף, יש אדם שהוא עשיר גדול בתורה למד תלמידים הרבה ורבץ תורה ברבים, ושבע מן התורה, ע"פ שהוא מטה אין התלמידים שהעמיד מניחין לו לישון, אלא יושבים וועסקים בתורה ואומרים הלכות משמו ואין מניחים אותו לישון בכלל. הרא הוא דכתיב (שיר השירים ז, י) דובב שפטו ישנים.

אחד מגדולי הכמי תימן מה"ר יצחק וננה זצ"ל מסביר, שזהו הטעם שאחרי למוד תורה נוהגים לומר את הקדיש "דעתי לך חתתא עולם", מה זה שיר למוד אחרי הלמוד דעתיך לחחתה עולם. אם אומרים על ישראל ועל רבנן זה מובן, עסקינו באוריתא. אבל דעתיך לחחתה עולם, מה הקשר אחרי למוד תורה לדבר על תחית המתים. אלא רבותינו אמרו בשם מזכירים שמות החכמים שפטותיהם דובבות בקר. ומיתועדים בקרים וחושבים שמא הגיע תחית המתים. אבל כשהואים הם כי אין שניוי, אנו מנחמים אותם "דעתי לך חתתא עולם" בעז"ה לעתיד יהיה, בטוח יגיעה הזמן.

כמובן שעד שהייגיע יש לקב"ה מהלך שבעצם זה כתוב בתורה. ولو היינו פותחים את עיננו היינו רואים אף עיניינו כהות. כל ההיסטוריה של העולם כתובה בתורה. כתוב בפרשיות שעברו (דברים כ"ח, ל"ז) ועבדתם שם אללים אחרים עז ואבן. מה זה ועבדתם שם אללים אחרים. וכי זו קלה שאנחנו נלך ונעבד עבודת זורה, היא נותנת לנו כזה עונש. אלא מפרש התרגום, ועבדתם שם עמים שהם עובדים עבודת זורה. אבל מה זה עז ואבן. הרשב"ץ מפרש בספר קשת ומגן. עז. הנערים האמונה שלהם בצלוב שרדי שנתקלה על עז. אבן. הישמעלים העבדה שלהם לזרוק אבניים על אבן שחורה. וזה מה שהז"ל אומרים זורק אבן למרקולים.

הרמ"ן (ברדשו תורה ה' תמיינה) אומר, כי מה שהנערים עושים עצולים בפעמוניים הם לא יודעים למה הם עושים. מעשי אבותיהם בידיהם. אבל הוא אומר שמצו庵 בכתבים שהידועני העבודה שלהם הייתה עצולים. וזה חוקות הגויים חוקים שאין להם הסבר הגיוני אבל המקור שלהם משודר הטומאה בידועין ובלא יודעין. וזה לא סתום כמו שיש שחויבו כי דרכי עובדי עבודת זורה הקרמונינים שסתם התורה מבדרילה אותנו מהם, אבל בפנימיות העניין יש טעם בטומאה. יש לזה תוצאות מוחשיות כמבואר בכתם פז למהר"ש לביא.

כל המכירים והידועים נרעשים כשבען תורה עיר בדמי ימי הולך מעתנו, קרבן יקר זה. אבל אל התבכו למת יתר מדין, הקב"ה יודע מה שהוא עשה. ויהי רצון שתהא נשמהו ערורה בעזרה החיים ויתקיים עליו מה שנא' (רניאל יב, יג) ואתה לך לך ותנוה ותעמוד לגורלך לך חיים".